

LINNAPEADE PAKT KLIIMA JA ENERGIA ALAL

Meie, käesolevale paktile alla kirjutanud linnapead, jagame ühist visiooni jätkusuutlikust tulevikust, sõltumata oma linna suurusest või selle asukohast maailmakaardil. See ühine visioon ajendab meid lahendama omavahel seotud mureküsimesi, milleks on kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine ning säästev energia. Koos oleme valmis võtma konkreetseid ja pikaajalisi meetmeid, et luua keskkonnavalaselt, sotsiaalselt ja majanduslikult stabiilne keskkond praeguste ja tulevaste põlvkondade jaoks. Meie ühine ülesanne on luua jätkusuutlikumad, ligitõmbavamad, elamisväärsamad, vastupidavamad ja energiatõhusamad linnaalad.

MEIE, LINNAPEAD, TUNNISTAME, ET:

kliimamuutused juba toimuvad ja on tänapäeval üks suuremaid ülemaailmseid probleeme, mis nõuab kohest tegutsemist ning koostööd kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutuste vahel kogu maailmas;

kohalikud omavalitsused on peamine tõukejõud säästvatele energiale üleminekul ja kliimamuutuste vastu võitlemisel juhtimistasandil, mis on kodanikele kõige lähemal. Kohalikud omavalitsused vastutavad kliimameetmete eest koos piirkondlike ja riiklike asutustega ning on valmis tegutsema sõltumata teiste osapoolte kohustusest. Kõigis sotsiaalmajanduslikes olukordades ja geograafilistes piirkondades olevad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võivad olla esirinnas oma territooriumi haavatavuse vähendamisel kliimamuutuste mitmesuguse mõju suhtes. Kuigi heitkoguste vähendamise nimel juba töötatakse, on kliimamuutustega kohanemine kliimamuutuste leevendamise vajalik ja vältimatu täiendus;

kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine võib tuua mitmesugust kasu keskkonnale, ühiskonnale ja majandusele. Nende probleemide ühine lahendamine avab uusi võimalusi kohaliku säästva arengu edendamiseks. See hõlmab kaasavate, kliimamuutustele vastupanuvõimeliste, energiatõhusate kogukondade loomist; elukvaliteedi parandamist; investeeringute ja innovatsiooni ergutamist; kohaliku majanduse edendamist ja töökohtade loomist; huvirühmade kaasamise ja koostöö tugevdamist;

kohalikud lahendused energia- ja kliimaprobleemidele aitavad tagada turvalise, säästva, konkurentsivõimelise ja taskukohase hinnaga energia kodanikele ning seega vähendada energiasõltuvust ja kaitsta haavatavaid tarbijaid.

MEIE, LINNAPEAD, JAGAME ÜHIST VISIOONI, ET SAAVUTADA 2050. AASTAKS:

- vähese CO₂-heitega territooriumid, aidates sellega hoida ülemaailmse keskmise temperatuuri tõus kindlalt alla 2 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega, kooskõlas rahvusvahelise kliimakokkuleppega, mis saavutati 2015. aasta detsembris Pariisis toimunud COP 21-l;
- vastupanuvõimelisemad territooriumid, et valmistuda kliimamuutuste vältimatult kahjulike mõjude vastu;
- üldine juurdepääs kindlatele, säästvatele ja kõigile taskukohastele energiateenustele, parandades nii elukvaliteeti ja energiajulgeolekut.

NIMETATUD VISIOONI TEOSTAMISEKS KOHUSTUME MEIE, LINNAPEAD:

- vähendada CO₂ (ja võimaluse korral muude kasvuhoonegaaside) heitkoguseid oma linnavalitsuse territooriumil **2030. aastaks vähemalt 40%**, parandades energiatõhusust ja kasutades rohkem taastuvaid energiaallikaid;
- suurendama vastupanuvõimet kliimamuutuste mõjuga kohanemise kaudu;
- jagama oma visiooni, tulemusi, kogemusi ja oskusteavet teiste kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ELis ja sellest väljaspool otsese koostöö ning vastastikuse kogemuste vahetamise kaudu ülemaailmse linnapeade pakti raames.

Oma kohalike omavalitsuste kohustuste elluviimiseks kohustume täitma I lisa esitatud sammsammulist tegevuskava, sh säästva energia ja kliimameetmete tegevuskava ning edusammude pidev jälgimine.

MEIE, LINNAPEAD, TUNNISTAME, ET MEIE VÕETUD KOHUSTUS EELDAB JÄRGMIST:

- kindel poliitiline juhtimine;
- poliitilistest mandaatidest kaugemale ulatuvate nõudlike pikaajaliste eesmärkide seadmine;
- koordineeritud leevendamise- ja kohanemismeetmete võtmine kohalike omavalitsuste kõigi asjaomaste osakondade kaasamise teel;
- valdkondadevaheline ja terviklik territoriaalne lähenemisviis;
- vajaliku inim-, tehnilise ja rahalise ressursi eraldamine;
- meie territooriumide kõigi asjaomaste huvirühmade kaasamine;

- kodanike kui oluliste energiatarbijate, nn tootvate tarbijate ja tarbimiskajal põhinevas energiasüsteemis osalejate mõjuvõimu suurendamine;
- viivitamatu tegutsemine, eelkõige nn igal juhul kasulike, paindlike meetmete abil;
- arukate lahenduste rakendamine, et kõrvaldada tehnilised ja ühiskondlikud probleemid säästvale energiavarustusele üleminekul;
- meetmete korrapärane kohandamine vastavalt seire ja hindamise tulemustele;
- kombineeritud horisontaalne ja vertikaalne koostöö kohalike omavalitsuste vahel ja kõigi muude valitsemistasanditega.

MEIE, LINNAPEAD, VÄLJENDAME HEAMEELT JÄRGMISE ÜLE:

- Euroopa Komisjoni algatus, millega koondatakse kliimamuutuste vastase võitluse mõlemad sambad – kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine – ühisesse algatusse ning tugevdatakse veelgi sünergiat muude asjakohaste ELi poliitikasuundade ja algatustega;
- Euroopa Komisjoni toetus linnapeade pakti mudeli mujal maailmas levitamisele ülemaailmse linnapeade pakti abil;
- Regioonide Komitee kui ELi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste institutsioonilise häälekandja toetus linnapeade paktile ja selle eesmärkidele;
- liikmesriikide, piirkondade, provintside, mentorlinnade ja muude institutsionaalsete struktuuride pakutav abi kohalikele omavalitsustele linnapeade pakti raames võetud kohustuste täitmiseks kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise valdkonnas.

MEIE, LINNAPEAD, KUTSUME ÜLES:

– TEISI KOHALIKKE OMAVALITSUSI:

- ühinema meiega linnapeade paktis;
- jagama teadmisi ja võtma suutlikkuse suurendamise meetmeid linnapeade pakti raames;

– **PIIRKONDLIKKE / KOHALIKU TASANDI OMAVALITSUSI:**

- andma meile strateegilisi suuniseid ning pakkuma poliitilist, tehnilist ja rahalist tuge tegevuskava(de) ja seonduvate meetmete väljatöötamiseks, rakendamiseks ja seireks;
- aitama meil edendada koostööd ja ühiseid lähenemisviise tõhusamate ja integreeritud meetmete väljatöötamiseks;

– **RIIKIDE VALITSUSI:**

- täitma oma kohustust võidelda kliimamuutustega ning pakkuma meile asjakohast poliitilist, tehnilist ja rahalist tuge kohalike leevendamise- ja kohanemisstrateegiate ettevalmistamiseks ja elluviimiseks;
- kaasama meid riiklike leevendamise- ja kohanemisstrateegiate ettevalmistamisse ja rakendamisse;
- tagama piisav juurdepääs rahastamismehhanismidele, millega toetada kohalikke kliima- ja energiameetmeid;
- tunnustama kohalikul tasandil tehtava töö mõju, võtma arvesse meie vajadusi ning kajastama meie seisukohti Euroopa ja rahvusvahelistes kliimaalastes protsessides;

– **EUROOPA INSTITUTSIOONE:**

- tugevdama poliitikaraamistikke, millega toetatakse kohalike kliima- ja energiastrateegiate rakendamist ning linnade koostööd;
- pakkuma meile asjakohast tegevus-, tehnilist ja edendamisalast abi;
- jätkama linnapeade pakti integreerimist Euroopa Liidu asjakohastes meetmetesse, toetusprogrammidesse ja tegevustesse ning kaasata meid ettevalmistamis- ja rakendamisetappidesse;
- tegema jätkuvalt kättesaadavaks rahastamisvõimalused, mis aitavad meil täita oma kohustusi, ja pakkuda projektide väljatöötamiseks sihtotstarbelisi abivahendeid, mis aitavad meil välja töötada investeerimisprogramme, korraldada nende hankeid ja neid käima lükata;
- tunnustama meie rolli ja jõupingutusi kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise valdkonnas ning jagada meie saavutusi rahvusvahelise üldsusega;

– **MUID HUVIRÜHMI¹:**

- koondama ja jagama teadmisi, oskusteavet, tehnoloogiat ja rahalisi vahendeid, et täiendada ja tugevdada kohaliku tasandi jõupingutusi, suurendada suutlikkust, edendada innovatsiooni ja soodustada investeeringuid;
- muutama energiaalase ülemineku aktiivseteks osalejateks ja toetama meid ühiskonna tegevuses osalemise kaudu.

¹

Näiteks erasektor, finantsasutused, kodanikuühiskond ning teadus- ja akadeemiliste ringkondade esindajad.

I LISA

LINNAPEADE PAKTI SAMMSAMMULINE PROTSESS JA JUHTPÕHIMÕTTED

ÜHTNE TEGEVUSKAVA ÜHISE VISIOONI ELLUVIIMISEKS

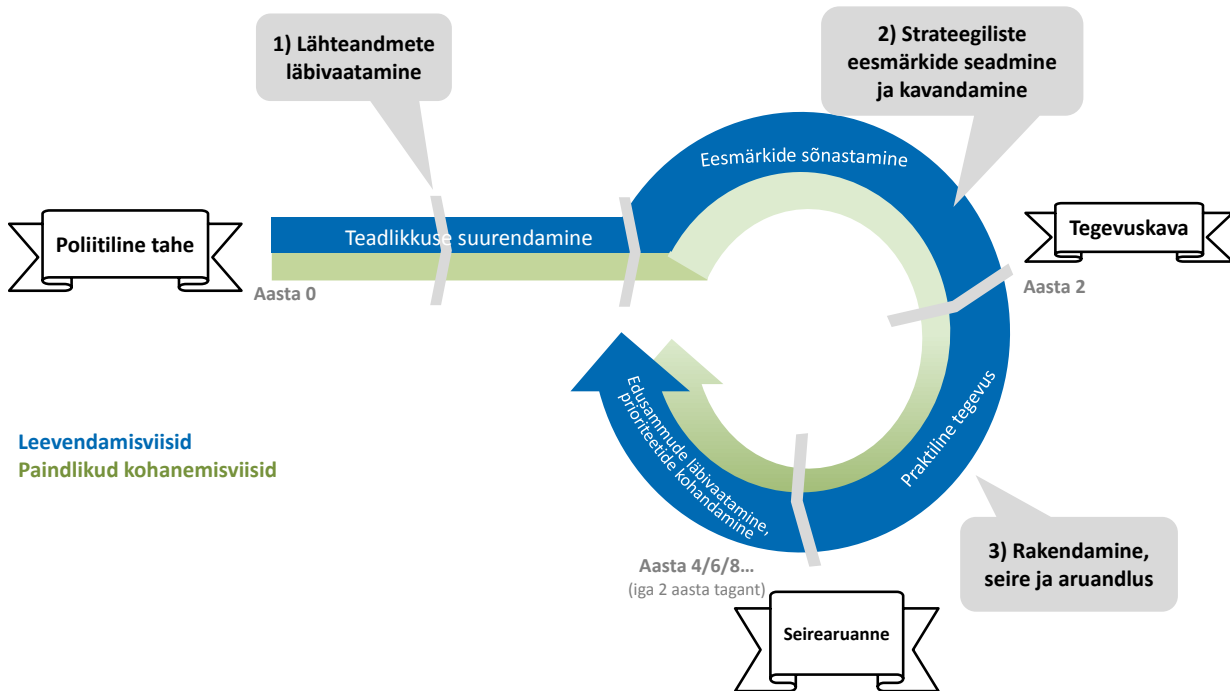
Oma leevendamise- ja kohanemiseesmärkide saavutamiseks võtavad linnapeade paktile allakirjutajad endale kohustuse astuda mitmesuguseid samme:

SAMMUD/SAMBAD	LEEVENdamINE	KOHANEMINE
1) Algatamine ja lähteandmete läbivaatamine	Heite baasinventuuri koostamine	Kliimamuutustest tuleneva riski ja haavatavuse hindamise ettevalmistamine
2) Strateegiliste eesmärkide seadmine ja kavandamine	Säästva energia ja kliimamuutuste tegevuskava (SECAP) esitamine ning leevendamise- ja kohanemiskaalutluste integreerimine* asjakohastesse meetmetesse, strateegiatesse ja kavadesse, <u>kahe aasta jooksul pärast linnavolikogu otsust</u>	
3) Rakendamine, seire ja aruandlus	Edusammudest aruandmine <u>iga kahe aasta järel pärast SECAPi esitamist</u> algatuse platvormil	

* Kohanemisstrateegia peaks olema osa SECAPist ja/või see tuleks välja töötada ja esitada eraldi dokumendis/dokumentides. Allakirjutajad võivad valida neile sobiva vormi – vt punkt „Kliimamuutustega kohanemise viisid” allpool.

Esimesel ja teisel aastal tehakse kavaga seotud ettevalmistusi, mis on suunatud olukorra hindamisele (peamised heiteallikad ja nende vähendamise võimalused, kliimamuutustega seotud peamised riskid ja nõrgad kohad ning nendega seotud probleemid praegu ja tulevikus), leevendamise- ja kohanemisprioriteetide ja varajaste meetmete kindlaks määramisele, ühiskonna kaasatuse tugevdamisele ning vajalike meetmete võtmiseks piisavate vahendite ja suutlikkuse koondamisele. Järgmistel aastatel keskendutakse muutuse kiirendamiseks algatatud meetmete ja projektide tugevdamisele ja laiendamisele.

KOHALIKE OLUDEGA KOHANDATAVAD PAINDLIKUD LAHENDUSVIISID:

Linnapeade paktiga luuakse tegevusraamistik, mis aitab kohalikel omavalitsustel viia ellu oma leevendamise- ja kohanemiseesmärged, võttes samal ajal arvesse kohapealseid eripärasid. Allkirjutanud kohalikel omavalitsustel on võimalik valida kohalike meetmete rakendamiseks parim viis. Isegi kui prioriteedid on erinevad, kutsutakse kohalikke omavalitsusi üles tegutsema integreeritud ja terviklikul viisil.

– Kliimamuutuste leevendamise viisid

Leevendamise viiside puhul võimaldatakse allkirjutanutele teatavat paindlikkust, eelkõige heiteinventuuri osas (nt lähte aasta, peamised tegutsemist nõudvad valdkonnad, arvutamiseks kasutatavad heitekoefitsiendid, aruandluses kasutatav heitkoguste ühik² jne).

– Kliimamuutustega kohanemise viisid

Kohanemise viisid on piisavalt paindlikud, et võtta nende puhul arvesse uusi teadmisi ja avastusi ning muutuvaid tingimusi ja allkirjutanute suutlikkust. Kliimamuutustega seotud riskide ja haavatavuse hindamine tuleb läbi viia kokkulepitud kaheaastase ajavahemiku jooksul. Tulemuste põhjal otsustatakse, kuidas muuta oma territoorium vastupanuvõimelisemaks. Kohanemisstrateegiat, mis tuleks integreerida säästva energia ja kliimamuutuste tegevuskavasse ja/või muudesse asjakohastesse kavandamisdokumentidesse, võib aja jooksul tugevdada ja kohendada. Esmajärjekorras tuleks kaaluda nn igal juhul kasulikke meetmeid ning täiendada neid aegamööda muude meetmetega (nt juhul, kui olukorda hinnatakse uuesti iga kahe aasta järel, siis tegevuskava läbivaatamise ajal); see võimaldab teha kohandusi õigel ajal ja vähemate kuludega.

²

Allkirjutanud võivad heitkoguste kohta andmeid esitada CO₂-na (süsinikdioksiid) või CO₂-ekvivalendina. Viimane võimaldab neil võtta arvesse muude kasvuhoonegaaside, eelkõige CH₄ (metaan) ja N₂O (dihämmastikoksiid) heitkoguseid.

USALDUSVÄÄRNE, LÄBIPAISTEV PROTSESS

- **Poliitiline heakskiit:** kohustused, säästva energia ja kliimamuutuste tegevuskava ning muud asjakohased kavandamisdokumendid ratifitseeritakse linnavolikogu resolutsiooniga/otsusega. See võimaldab tagada pikaajalise poliitilise toetuse.
- **Tugev, järjepidev, läbipaistev ja ühtlustatud andmekogumis- ja aruandlusraamistik:** tuginedes kohalike omavalitsuste, piirkondade ja linnade võrgustike kogemustele, põhineb linnapeade pakti metoodika tugeval tehnilisel ja teaduslikul alusel, mis on välja töötatud koostöös Euroopa Komisjoniga. Koostatud on ühised metodoloogilised põhimõtted ja aruandevormid, mis võimaldavad allakirjutajatel oma edusamme jälgida, neist aru anda ja avalikkust neist teavitada struktureeritud ja süstemaatilisel viisil. Esitatud säästva energia ja kliimamuutuste tegevuskava tehakse avalikkusele kättesaadavaks linnapeade pakti veebisaidil allakirjutanu internetiprofiili all. See tagab kohalike kliimameetmete läbipaistvuse, usaldusväärsuse ja võrreldavuse.
- **Tehtud töö tunnustamine ja avalikkusele nähtavaks tegemine:** aruandevormide abil kogutud individuaalsed ja kollektiivsed tulemused tehakse üldsusele kättesaadavaks linnapeade pakti veebisaidil, et innustada ja hõlbustada teabevahetust ning enesehindamist. Linnapeade pakti kohaste andmete esitamine võimaldab allakirjutanutel näidata, kui suur on nende tegevuse mõju kohapeal. Linnapeade pakti aruandlusraamistikus kogutud andmetest saavad kohalike meetmete kohta olulist tagasisidet ka riikide, Euroopa ja rahvusvahelise tasandi poliitikakujundajad.
- **Allakirjutanute poolt esitatud andmete hindamine:** see kvaliteedikontroll aitab tagada kogu linnapeade pakti algatuse usaldusväärsust.
- **Kõrvalejätmine kohustuste täitmata jätmise korral:** allakirjutanud nõustuvad, et eespool nimetatud dokumentide (st säästva energia ja kliimamuutuste tegevuskava ning seirearuanded) ettenähtud tähtaja jooksul esitamata jätmise korral jäetakse nad algatusest linnapeade pakti sekretariaadi eelneva kirjaliku teate alusel kõrvale. Selline kord tagab läbipaistvuse, stabiilsuse ja õigluse teiste allakirjutanute suhtes, kes oma kohustusi täidavad.

II LISA

TAUST JA KONTEKST

Linnapeade pakti allkirjastajad kohustuvad liikumises osalema, olles täiel määral teadlikud järgmistest kaalutlustest:

- valitsustevaheline kliimamuutuste rühm (IPCC) taaskinnitas oma [viendas hindamisaruandes](#), et kliimamuutused on tegelikkus ja et inimtegevus mõjutab jätkuvalt meie planeedi kliimat;
- IPCC aruande järelduste kohaselt on kliimamuutuste leevendamine ja nendega kohanemine teineteist täiendavad lähenemisviisid, mille abil vähendada kliimamuutuste mõjuga seotud riske eri ajaskaaladel;
- riikide valitsused on ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) raames kokku leppinud ühises eesmärgis hoida ülemaailmse keskmise temperatuuri tõus kindlalt alla 2 °C võrreldes industriaalühiskonna eelse tasemega;
- riikide valitsused leppisid ÜRO 2012. aasta säästva arengu konverentsil kokku [säästva arengu eesmärkides](#). Säästva arengu 7. eesmärgis nõutakse, et rahvusvaheline kogukond tagaks taskukohase, usaldusväärse, säästva ja kaasaegse energia kõikidele; 11. eesmärgis nõutakse linnade ja asulate muutmist kaasavaks, turvaliseks, vastupidavaks ja säästvaks ning 13. eesmärgis kiiret meetmete võtmist kliimamuutuste ja nende mõjuga võitlemiseks;
- ÜRO peasekretäri 2011. aasta algatuses [„Säästev energia kõigile”](#) keskendutakse kolme järgmise omavahel seotud eesmärgi saavutamisele 2030. aastaks: tagada kõigile juurdepääs kaasaegsetele energiateenustele, kahekordistada energiatõhusust kõigil tasanditel ja kahekordistada taastuvenergia osakaalu ülemaailmses energiaallikate jaotuses.
- Euroopa Komisjon algatas linnapeade pakti 2008. aastal ning lükkas 2014. aastal [„Kliimamuutustega kohanemist käsitleva ELi strateegia”](#) (Euroopa Komisjon, 2013) olulise meetmena käima algatuse „Mayors Adapt”, et kaasata kohalikke omavalitsusi kliimamuutuste leevendamisse ja toetada neid kliimamuutustega kohanemisel;
- Linnapeade pakti on alates selle loomisest tunnustatud olulise ELi meetmena, mida on esile tõstetud eelkõige [Euroopa energialiidu](#) strateegias (Euroopa Komisjon, 2015) ja Euroopa [energiajulgeoleku](#) strateegias (Euroopa Komisjon, 2014), et kiirendada energiaalast üleminekut ning parandada energia varustuskindlust;

- EL võttis 2014. aasta oktoobris vastu [kliima- ja energiapoliitika raamistiku 2030](#), milles seatakse uued kliima- ja energiaalased eesmärgid: vähendada kasvuhooonegaaside heidet liidus vähemalt 40%, toota vähemalt 27% ELis tarbitavast energiast taastuvatest energiaallikatest, saavutada vähemalt 27% energiasääst;
- Euroopa Komisjoni võttis 2011. aastal vastu dokumendi „[Konkurentsivõimeline vähese CO₂-heitega majandus aastaks 2050](#)”, mille eesmärk on vähendada ELi kasvuhooonegaaside heitkoguseid 2050. aastaks võrreldes 1990. aastaga 80–95%; seda algatust toetasid ka Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu.
- ELi Regioonide Komitee rõhutab oma pühendumust veelgi tugevdada linnapeade pakti nt Regioonide Komitee spetsiaalse platvormi ja muude vahendite abil, nagu ta on välja toonud oma arvamuses linnapeade pakti tuleviku kohta (ENVE-VI-006).

III LISA SÕNASTIK

- **Kliimamuutustega kohanemine:** meetmed, mida võetakse kliimamuutuste kahjuliku mõju ennetamiseks, nendest tuleneva kahju ärahoidmiseks või minimeerimiseks või nendest tulenevate võimaluste ärakasutamiseks.
- **Kliimamuutused:** kliima muutumine aja jooksul kas loodusliku varieeruvuse või inimtegevuse tagajärjel.
- **Heiteinventuur:** sellise kasvuhoonegaaside (CO₂ või CO₂-ekvivalent) heite arvutamine, mis tuleneb energiatarbimisest linnapeade paktile allakirjutanu territooriumil konkreetsel aastal; see võimaldab teha kindlaks peamised heiteallikad ja nende heitkoguste vähendamise võimalused.
- **Kliimamuutuste leevendamine:** meetmed, mida võetakse õhku paisatud kasvuhoonegaaside kontsentratsioonide vähendamiseks.
- **Seirearuanne:** dokument, mida linnapeade paktile allakirjutanud kohustuvad esitama iga kahe aasta järel pärast oma säästva energia ja kliimamuutuste tegevuskava esitamist ja milles tuuakse välja pakti rakendamise vahetulemused; aruande eesmärk on jälgida kavandatud eesmärkide saavutamist.
- **Nn igal juhul kasulikud (kohanemis-) võimalused:** kohest majanduslikku ja keskkonnaalast kasu toov tegevus. Need on kasulikud kõigi võimalike kliimastenaariumide puhul.
- **Tootvad tarbijad:** aktiivsed tarbijad, kes lisaks energia tarbimisele võtavad vastutuse ka selle tootmise eest.
- **Vastupanuvõime:** sotsiaalse ja ökoloogilise süsteemi võime tulla toime häiretega, kusjuures säilivad süsteemi toimimisviisid, ning suutlikkus kohaneda surve ja (kliima-) muutustega.
- **Riskide ja haavatavuse hindamine:** analüüs, millega määratakse kindlaks riski laad ja ulatus ning milles uuritakse võimalikke ohte ja hinnatakse haavatavust, mis võivad ohustada või kahjustada inimesi, vara, elatusallikaid ja keskkonda, millest nad sõltuvad; analüüs võimaldab kindlaks teha kriitilised valdkonnad ja annab seega teavet otsuste tegemiseks. Hindamisel võiks käsitleda riske, mis on seotud üleujutuste, äärmuslike temperatuuride ja kuumalainetega, põudade ja veepuudusega, tormide ja muude äärmuslike ilmastikunähtustega, sagenevate metsatulekahjude, meretaseme tõusu ja rannikuala erosiooniga (vajaduse korral).
- **Risk:** tõenäosus ühiskonnale, majandusele või keskkonnale (nt elu, tervis, elatusvahendid, vara ja teenused) kahjulike tagajärgede või kahju tekkimiseks konkreetses kogukonnas või ühiskonnas, mida mõjutavad haavatavust põhjustavad tingimused teatud aja jooksul tulevikus.

- **Säästva energia ja kliimamuutuste tegevuskava (SECAP):** oluline dokument, milles linnapeade paktile allakirjutatu kirjeldab, kuidas ta kavatseb oma kohustused ellu viia. Selles määratakse kindlaks eesmärkide saavutamiseks vajalikud leevendamis- ja kohanemismeetmed ning ajaraamistik ja võetud kohustused.
- **Haavatavus:** süsteemi tundlikkus kliimamuutuste, sh varieeruvate ja äärmuslike kliimatingimuste tagajärgede suhtes ja suutatus nendega toime tulla (vastupanuvõime vastand).